

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Vår dato: 04.05.2018
Deres dato: 09.02.2018
Vår referanse:
Deres referanse: 17/5047-6

Regionreformen - Høring av rapport fra ekspertutvalget som har vurdert nye oppgaver til fylkeskommunene

NHO viser til departementets høringsbrev av 9. februar 2018 om ovennevnte. Rapporten berører en rekke samfunnsområder. I det følgende gir vi innspill til de viktigste områdene for næringslivet i rapporten.

Kort oppsummert er våre perspektiver og innspill følgende:

- Næringspolitikken og innretningen av næringspolitiske virkemidler bør ha som overordnet målsetning å bidra til økt verdiskaping og stimulere til at det utvikles og etableres flere lønnsomme arbeidsplasser i privat næringsliv. Nasjonale virkemidler og åpne konkurransearenaer er det som gir best virkning og legger til rette for å nå denne målsettingen.
- Regionene bør få en styrket mobiliserende rolle samtidig som vi beholder nasjonale konkurransearenaer for å sikre størst mulig nasjonal verdiskaping.
- Innovasjon Norges og Forskningsrådets roller som forvalter av robuste nasjonale konkurransearenaer må styrkes og ikke svekkes. Det utelukker ikke at enkelte nasjonale ordninger kan forvaltes på regionalt nivå der det er hensiktsmessig.
- For å oppnå sentrale kompetansepoltiske målsetninger og sikre et velfungerende etter- og videreutdanningssystem som bidrar til omstilling av norsk nærings- og arbeidsliv, må det nasjonale kompetansepoltiske nivået ivaretas og Kompetanse Norge bestå og styrkes.
- Det fremstår som hensiktsmessig å overføre en rekke forvaltningsoppgaver på områder som planlegging, arealbruk, infrastruktur, miljø og klima, integrering, barnevern og folkehelse fra statlige organer til fylkeskommunene, herunder fra fylkesmannen til fylkeskommunene.
- At fylkeskommunene kan få ansvar for kjøp av lokal persontransport med tog kan være en god løsning for å skape synergier, bedre samordning og høyere kostnadseffektivitet.
- De nasjonale perspektivene knyttet til akvakultur, vannforvaltning og kraftutbygging må fortsatt ivaretas.
- Det offentlige tilsyns- og kontrollfunksjoner og andre forvaltningsoppgaver som har begrenset rom for utøvelse av skjønn må utøves så likt og forutsigbart som mulig.

Generelt

Perspektivmeldingen (Meld. St. 29 (2016–2017)) skisserer en utvikling for Norge og norsk økonomi med behov for både omstilling av norsk næringsliv og en mer effektiv offentlig sektor for å sikre en bærekraftig utvikling av velferdssamfunnet. I lys av tematikken ekspertutvalget har

adressert, er NHO primært opptatt av to forhold når det gjelder organisering av offentlige oppgaver:

- At offentlig forvaltning og tjenesteyting skal være velfungerende og effektiv. Det bidrar til forutsigbarhet og konkurransekraft for næringslivet, og sørger for gjennomføring av offentlige oppgaver til høyest mulig kvalitet og så kostnadseffektivt som mulig.
- At næringspolitiske virkemidler har høyest mulig verdiskaping som mål og organiseres deretter. Nasjonale virkemidler og åpne konkurransearenaer gir best virkning og legger til rette for omstilling av norsk næringsliv.

NHOs primære syn er at det er tilstrekkelig med to forvaltningsnivåer i Norge, en effektiv stat og større robuste kommuner som tar utgangspunkt i bo- og arbeidsmarkedsregioner. Uansett om det er to eller tre forvaltningsnivåer, er det viktig at offentlig forvaltning innrettes på en måte som bidrar til god samordning mellom ulike overlappende forvaltningsområder. Rapporten fra ekspertutvalget har på enkelte områder forslag som trekker i riktig retning her.

Samtidig er det vår oppfatning at utvalget baserer seg på lite analyse og vurderinger før de kommer med sine anbefalinger. Etter vår vurdering vil flere av utvalgets forslag kunne utfordre den samlede verdiskapingen i Norge. F.eks. kan en overføring av næringspolitiske virkemidler til de nye større fylkeskommunene ha negative virkninger på landets samlede verdiskapingsevne, uten at dette er nærmere vurdert av utvalget. Vi mener at det i oppfølgingen av utvalgets arbeid bør foretas en vurdering av de konsekvensene eventuelle endringer kan få for den samlede verdiskapingen i Norge.

NHO mener videre at utvalget i for stor grad har lagt vekt på fylkeskommunen som regionalpolitisk forvaltningsnivå, og ikke sett dette aspektet opp mot hensynet til effektivitet og styring. En manglende analyse av forholdet mellom det forvaltningsnivå, effektivitet og styring gjør at konklusjonene blir ensidige og ubalanserte. En bredere analyse der disse forholdene sees i sammenheng bør derfor løftes i den politiske oppfølgingen. Som en konsekvens har utvalget, slik NHO ser det, vært for opptatt av fylkeskommunens rolle og hvilke oppgaver som teknisk er mulig å overføre, og ikke i tilstrekkelig grad vurdert hvilken organisering og tiltak som bidrar til den samlede regionale og nasjonale verdiskapingen.

Etter vår vurdering er det også en svakhet ved mandatet at utvalget ikke har kunnet se på oppgaver som kan være aktuelle å løfte opp fra kommunalt nivå. Dette bør vurderes i den politiske oppfølgingen.

Næringspolitiske virkemidler bør ha verdiskaping som mål

NHO mener at næringspolitikken og innretningen av næringspolitiske virkemidler bør ha som overordnet målsetning å bidra til økt verdiskaping i Norge, og stimulere til at det utvikles og etableres flere lønnsomme arbeidsplasser i privat næringsliv. Dette forutsetter at vi sikrer Norges konkurranseevne. En økende andel av næringslivets inntekter kommer gjennom internasjonale eksportmarkeder. Det er et verdensmesterskap vi deltar i, og skal vi henge med i konkurransen må vi sikre at de beste prosjektene på nasjonalt nivå vinner frem, uavhengig av hvor i landet de skulle være lokalisert.

Samtidig er det viktig at vi ivaretar perspektivene knyttet til effektiv ressursbruk. Effektiv ressursbruk handler om å unngå unødig administrasjon og ineffektive strukturer, og å finne strukturer som kan skape merverdi og synergier. Et eksempel på hvor man har klart å utnytte fordelene ved å ha et robust nasjonalt virkemiddelapparat i så måte, er klyngesamarbeidet (NIC) mellom Innovasjon Norge, Forskningsrådet og Siva. Et annet eksempel er samarbeidet mellom

Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Enova om E-pilot. Og et tredje eksempel er Norsk Katapult, som eies av Siva, men som er et resultat av et tett samarbeid mellom Siva, Forskningsrådet og Innovasjon Norge.

I lys av dette mener NHO det er viktig å beholde nasjonale virkemidler og åpne konkurransearenaer. Det er det som gir best verdiskapende virkning. Samtidig vil det motvirke at det iverksettes prosjekter regionalt som ikke er konkurransedyktige nasjonalt og internasjonalt, det vil hindre at det bygges opp regionale, ineffektive administrasjoner og strukturer, og det legger til rette for synergier som vanskelig vil kunne oppnås ved å svekke dagens innretning av virkemiddelapparatet.

NHO vil imidlertid presisere at regionale virkemidler er viktige for å støtte opp om en styrket verdiskaping, og at regionene bør få en styrket mobiliserende rolle samtidig som vi beholder nasjonale konkurransearenaer for å sikre størst mulig nasjonal verdiskaping. Kombinasjonen av økt vekt på regional mobilisering med nasjonal tildeling kan være vinn-vinn, og øke den samlede verdiskapingen både regionalt og nasjonalt.

Under følger en nærmere redegjørelse for våre konkrete forslag til endringer for Innovasjon Norge, Norges forskningsrådet og Siva.

Innovasjon Norges og Norges forskningsråds rolle

SSBs rapport "Innovasjons- og verdiskapingseffekter av utvalgte næringspolitiske virkemidler" fra april 2016 studerer effektene av næringspolitiske virkemidler med målsetting om økt verdiskaping og innovasjon. Rapporten analyserer flere virkemidler, herunder innovasjonsvirkemidlene til Innovasjon Norge og Norges forskningsråd, og sammenligner lønnsomhet og vekst i verdiskaping, salgsinntekter, sysselsetting og produktivitet i foretak som fikk støtte i løpet av årene 2001-2013 med en sammenligningsgruppe av foretak som ikke mottok støtte. Analysen viser bl.a. at ordninger med store støttebeløp (over 1,5 mill. kr) har størst verdiskapings- og innovasjonseffekt, og at det er svake eller ingen effekter av små tildelinger (under 500 000 kr).

Det kan imidlertid være vanskelig å måle effekter av slike ordninger, noe SSB også peker på i nevnte rapport. I tråd med funnene i SSBs analyse – og med de omstillingsutfordringene vi står overfor – mener NHO likevel det er godt grunnlag for å si at vi bør satse på prosjekter med større omfang og økonomisk volum. Vi mener derfor at det er uheldig å overføre enda større deler av Innovasjon Norges portefølje til de nye fylkeskommunene, dersom det dreier seg om oppgaver av en viss størrelse, og der et nasjonalt helhetsperspektiv er viktig for å oppnå en god oppgaveløsning og for å realisere verdiskapingspotensialet i virkemidlene.

Likeledes vil en endring i Innovasjon Norges eierstruktur, slik at fylkeskommunene blir majoritetseiere, kunne motvirke det nasjonale perspektivet i næringspolitikken, og dessuten bidra til en mindre effektiv beslutningsprosess internt i Innovasjon Norge. Vi viser i denne sammenheng til regjeringens egne vurderinger i Prop. 89 L (2014-2015) om endringer i lov om Innovasjon Norge og NHOs høringsinnspill i den anledning.

Tilsvarende vurdering vil gjelde for endringer i Norges forskningsråds portefølje knyttet til næringsrettet forskning. Utvalget foreslår at de fylkesvise regionale forskningsfondene skal få overført om lag halvparten av det offentlige innsats for næringsrettet forskning. Dersom dette forslaget gjennomføres, vil det være meget uheldig. Evalueringer fra NIFU (2013) viser at de regionale forskningsfondene har høyere innvilgningsprosent enn Norges forskningsråd, noe som indikerer svakere konkurranse om de regionale midlene enn de nasjonale. Norsk næringslivs konkurransekraft er helt avhengig av at det er de beste forsknings- og innovasjonsprosjektene

som støttes. Dette oppnås best gjennom nasjonale konkurransearenaer. Forsknings- og innovasjonsprosjekter, f.eks. senter- og klynge-satsinger, er i dag spredt rundt i regionene – nettopp fordi de har vunnet frem i nasjonale konkurransearenaer på grunn av sine fortrinn og sterke regionale forsknings- og næringsmiljøer med verdiskapingspotensial.

Et annet forhold som støtter opp om å styrke nasjonale konkurransearenaer, er at det er viktig å legge til rette for at Norge opererer i en bredde av sektorer. NHO vil derfor løfte frem ekspertutvalgets eget argument, om at nasjonale virkemidler nettopp støtter opp om en slik bredde og motvirker innlåsningsmekanismer i fylkene. Nasjonale virkemidler har en viktig rolle i å motvirke at et fylke ensidig spesialiserer seg i enkeltsektorer eller at flere fylker spesialiserer seg i de samme sektorene.

At Innovasjon Norges og Norges forskningsråds roller som forvalter av robuste nasjonale konkurransearenaer styrkes og ikke svekkes, sikrer at helhetsperspektivet ivaretas og at forsknings- og innovasjonsprosjekter med det beste potensiale for verdiskaping støttes. Dette er imidlertid ikke til hinder for at noen av ordningene kan forvaltes på regionalt nivå der det er hensiktsmessig. En slik løsning kan f.eks. være relevant for satsinger der en gitt region har et fortrinn som gjør det naturlig at den får et nasjonalt ansvar. Typiske fortrinn vil være styrker og særtrekk ved regionens næringssammensetning eller at forsknings- og innovasjonsmiljøer som utmerker seg på et gitt område er plassert i regionen.

NHOs ovennevnte vurderinger knyttet til viktigheten av å beholde Innovasjon Norges og Norges forskningsråds rolle som nasjonale arenaer kan i hovedsak oppsummeres ved å vise til ekspertutvalgets egen vurdering, om at *"nasjonale myndigheter fortsatt bør ha oppdragsansvar for virkemidler der nasjonale og/eller internasjonale konkurransearenaer er avgjørende"*.

NHO stiller imidlertid spørsmål ved ekspertutvalgets vurdering om at *"Større lokal og regional frihet til å velge kombinasjon av virkemidler vil øke forutsetningene for at hvert fylke realiserer sitt potensiale fordi virkemidlene blir tilpasset områdets muligheter og forutsetninger. Utvalget mener dette kan gi en vel så stor verdiskaping som at virkemidler tildeles basert på nasjonale konkurranser/perspektiver"*. Det er særlig to innvendinger vi ønsker å peke på her.

Den første innvendingen er at Norges konkurranseevne og evne til å sikre fremtidig verdiskaping avhenger av høy forskningskvalitet og stor innovasjonshøyde, og kvaliteten i forskningen og innovasjonen ivaretas best ved å ha et sterkt nasjonalt virkemiddelapparat. I lys av dette perspektivet har forskning og innovasjonen størst verdi dersom den er av internasjonal standard. Dette er på linje med Produktivitetskommisjonens vurderinger (NOU 2016: 3), hvor det pekes på at forskning må være nyskapende for å føre til produktivitetsvekst, og at nyskapende forskning henger tett sammen med høy forskningskvalitet. Kommisjonen peker videre på at det i Norge må legges sterkere vekt på forskningskvalitet og effektivitet i forvaltningen av virkemidlene før forskningen kan holde et internasjonalt nivå, og dette krever en sterkere grad av forskningspolitisk koordinering og mindre fragmentering. I denne sammenheng viser vi også til Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, der regjeringen bl.a. trekker frem styrket konkurransekraft og innovasjonsevne som overordnet målsetning.

Den andre innvendingen er at målet om at hvert fylke skal realiserer sitt potensiale i større grad enn i dag, ikke kan sees isolert fra og uavhengig av hensynet til den samlede verdiskapingen på nasjonalt nivå. Det er derfor viktig at utviklingen av regionenes potensiale koordineres nasjonalt, bl.a. for å unngå en innlåsningsmekanisme. Et nasjonalt ansvar er samtidig ikke til hinder for at det regionale potensialet kan utnyttes, f.eks. ved at nasjonale virkemidler forvaltes regionalt der det er

hensiktsmessig og at regionene får en styrket mobiliserende rolle (tidligere omtalt i dette dokumentet).

Siva

Ekspertutvalget foreslår en overføring av Sivas oppgaver til fylkeskommunene. I tråd med målet om størst mulig nasjonal verdiskaping mener vi at innovasjonsprosjektene med størst innovasjonshøyde og eksportpotensiale bør konkurrere på et nasjonalt nivå, det være seg Norsk Katapult eller inkubatorene. De miljøene som vinner frem i en slik nasjonal konkurranse vil også her typisk være spredt rundt i områder av landet der Norge har naturlige fortrinn; områder der norsk kompetanse, teknologi og naturressurser møter internasjonale utfordringer og behov og legger grunnlag for nye markedsmuligheter. Innovasjonssatsinger med lavere innovasjonshøyde og/eller programmer/prosjekter primært med regional verdiskaping for øye, kan forvaltes på et regionalt nivå, f.eks. næringshager. Det regionale nivået bør også innenfor disse programmene søke å mobilisere prosjekter som kan nå opp i nasjonale konkurransearenaer.

Kompetanse Norge

Ekspertutvalget foreslår at Kompetanse Norge skal legges ned og at en stor del av dagens portefølje overføres til fylkeskommunen. De gjenværende nasjonale oppgavene skal overføres til Utdanningsdirektoratet.

I spørsmålet om hvilke oppgaver som skal legges til hvilket forvaltningsnivå, og hvilke konkrete institusjoner som skal ivareta hvilke oppgaver, mener NHO at det førende prinsippet må være at man søker den organiseringen som ivaretar kvaliteten, effektiviteten og koordineringsbehovet på best mulig måte. Overordnet savner vi derfor også innenfor dette området en grundigere vurdering av konsekvensene for nasjonale styringsbehov i kompetansepolitikken ved å flytte oppgaver til regionalt nivå. Utvalget viser f.eks. ikke til beregninger som sier om flyttingen av oppgavene vil gi effektiviseringsgevinster, om flyttingen bidrar til økt merverdi i regionene eller til å ivareta legitime styringsbehov.

Kompetanse Norge har opparbeidet seg særlig kunnskap innenfor kompetanseområdet og aktiviteten retter seg mot etter- og videreutdanning på alle nivåer i opplærings- og utdanningssystemet. Sistnevnte poeng er sentralt sett i lys av at regjeringen har signalisert en økt satsing på etter- og videreutdanning, også innenfor høyere yrkesfaglig og akademisk nivå. NHO tror ikke at Utdanningsdirektoratet vil kunne ivareta den kompetansefaglige ekspertisen og vektleggingen av andre opplæringsarenaer enn grunnopplæringen, med samme kvalitet og effektivitet som det Kompetanse Norge kan. Skal man oppnå sentrale kompetansepolitiske målsetninger og sikre et velfungerende etter- og videreutdanningssystem som bidrar til omstilling av norsk nærings- og arbeidsliv, mener NHO derfor at det nasjonale nivået må ivaretas og Kompetanse Norge må bestå og styrkes.

Et annet forhold som taler for å ivareta det nasjonale nivået er ivaretagelsen av trepartssamarbeidet. Kompetansepolitikken utformes i tett dialog med partene i arbeidslivet, for bl.a. å sikre at utdanningen møter arbeidslivets behov. NHO er opptatt av å ivareta partsinnflytelsen i kompetansepolitikken på *nasjonalt* nivå, og er bekymret for at den kan svekkes dersom oppgavene flyttes til det regionale nivået. Ulike evalueringer de siste årene peker på klare svakheter i fagopplæringssystemet i fylkene og stor variasjon i kvaliteten på samarbeidet med Y-nemdene i de ulike regionene. NHO mener Y-nemndene er en viktig arena for partssamarbeidet på regionalt nivå, og ønsker å styrke nemndsarbeidet både på utdannings- og kompetansefeltet. I en tid hvor e-læring og digitale læremidler blir mer sentrale er vi også opptatt av å unngå fragmenterte digitale løsninger og sikre effektiv ressursbruk. NHO er videre opptatt av at

nasjonale støttefunksjoner og standardiserte oppgaver (f.eks. statistikk, beste praksis, utvikling av kvalitetsindikatorer og maler, oversikt over etter- og videreutdanningstilbudet, samt akkreditering) bevares på et nasjonalt nivå.

NHO vil også peke på at Kompetanse Norge relativt nylig har fått direktoratstatus. Det er derfor hensiktsmessig å gi virksomhetene tid til å utvikle seg i rollen som et sentralt kompetansepolitisk organ, slik det er tenkt.

Samtidig vil det være oppgaver som kan være hensiktsmessig å legge til regionene. Det er viktig at det regionale nivå tar et økt kompetansepolitisk ansvar og får handlingsrom til å tilpasse virkemidler til det regionale næringslivets behov. Det regionale nivå har allerede i dag en betydelig kompetansepolitisk portefølje, med bl.a. ansvaret for videregående opplæring og fagskolene, og de forvalter utviklingsmidler til bruk bl.a. for å kartlegge behov og tilby spesifikke utdanningstilbud, inkludert etter- og videreutdanning. I tillegg delfinansierer fylkeskommunene de regionale karriereveiledningssentraene, og har en sentral rolle i dialogen med Y-nemdene, opplæringskontorene og lærlingbedriftene.

Eksempler på oppgaver som etter vår oppfatning kan overføres til det regionale nivået er karriereveiledningssentraene, der det allerede i dag er et spredt eierskap og regionalt delansvar. Økt regionalt ansvar for karriereveiledningen kan gjøre det lettere å se det i sammenheng med regionale behov for kompetanseutvikling, gitt ulike næringsstrukturer i de ulike regionene. Samtidig kan det da knyttes opp til videregående skoler, fagskolene og øvrige regionale utviklingstiltak f.eks. i samarbeid med næringsklynger og utdanningsinstitusjoner. Karriereveiledningssentraene bør i et slikt perspektiv styrkes som regional aktør.

Det er imidlertid viktig å sikre en rolleavklaring mellom ansvarlige instanser på ulike forvaltningsnivåer. Det bør fortsatt være et nasjonalt ansvar for støttefunksjoner, tilskuddsforvaltning og utviklingstiltak. NHOs oppfatning er at den nasjonale tilskuddsforvaltningen fungerer strømlinjeformet, og at en regionalisering av tilskuddsforvaltningen vil være ineffektivt og kostnadsdrivende. Det må også legges til rette for nasjonal styring, eksempelvis for å sikre et mer likeverdig karriereveiledningstilbud i hele landet, og for å sikre en nasjonal drivkraft i kompetansepolitikken. Dagens tilbud om karriereveiledning varierer per i dag mellom fylkene, både når det gjelder finansiering, organisering, målgrupper og samhandling med Nav. I en analyse gjort av Proba (Proba-rapport 2014 – 09), er en av hovedkonklusjonene at dersom karriereveiledningen skal fungere som ønsket i hele landet, bør den statlige styringen av karriereveiledningen styrkes. NHO mener det bør være mulig å kombinere økt regional rolle og eierskap med nasjonale føringer på dette området.

Oxford Research (2013) har analysert studieforbundene etter en rekke dimensjoner, eksempelvis formål og visjon, organisering, størrelse, faglig profil, målgruppe, styring og samarbeid med andre aktører. Funnene i analysen er oppsummert som følgende: *"Det overordnede bildet er at variasjonen er stor innenfor de aller fleste dimensjonene vi har sett nærmere på."* Rapporten konkluderer med at det er behov for en tydeligere profil, økt målfokus, profesjonalisering av studieforbundene, klarere retningslinjer for statstilskudd og en diskusjon om grensegangen mellom opplæring og aktivitet. NHO mener at studieforbundene kan bli et viktig kompetansepolitisk virkemiddel som bidrar til inkludering av personer i utenforskap og fremmer livslang læring. NHO mener det fremover blir viktig å innrette tilskuddet på en måte som bidrar til at studieforbundene inntar en sentral rolle innenfor etter- og videreutdanningsmarkedet, også hva gjelder høyere yrkesfaglig og akademisk kurs og studier.

Samferdsel

Ekspertutvalget forslag om at fylkeskommunene skal få ansvar for kjøp av lokal persontransport med tog mener vi kan være en god løsning ved at det skapes synergier, bedre samordning og høyere kostnadseffektivitet. Med en regional planlegger og bestiller av kollektivtrafikkjenester blir forholdene lagt bedre til rette for at det skal bli enklere å få til et helhetlig og sømløst kollektivtilbud for kundene lokalt og regionalt.

Et konkret eksempel vil være at togets kapasitet lettere kan kombineres med bussenes fleksibilitet, flatedekning og kostnadseffektivitet. For ytterligere å styrke de positive effektene, peker vi på at fylkeskommunene samtidig bør ha klare insentiver for også å anvende kollektivtilbud som ikke er i offentlig regi, som markedsbaserte ekspressbusser, flybusser og Flytoget.

En mer effektiv offentlig forvaltning

Offentlig forvaltning er en viktig premissleverandør for næringslivets vekst- og konkurranseevne gjennom bl.a. lovgivning, planprosesser og tilsyn. Dagens organisering av statlige oppgaver har en utpreget sektorinndeling, med den fare det medfører for at tverrgående tiltak og oppgaver ikke i tilstrekkelig grad blir koordinert og gjennomført på en måte som ivaretar helheten. På flere områder får vi tilbakemeldinger fra våre medlemsbedrifter om ukoordinerte og lite samordnede aktiviteter på overlappende forvaltningsområder, bl.a. knyttet til infrastruktur, forvaltning av areal og tilsynsvirksomhet. NHO mener at mer og bedre samhandling i offentlig sektor vil bidra til stordrifts- og samspillsfordeler og til å bedre forvaltningens gjennomføringsevne. I tillegg vil det frigjøre ressurser til andre formål.

Utvalget foreslår å overføre en rekke forvaltningsoppgaver på områder som planlegging, arealbruk, infrastruktur, miljø og klima, integrering, barnevern og folkehelse fra statlige organer til fylkeskommunene, herunder fra fylkesmannen til fylkeskommunene. Det fremstår som hensiktsmessig at flere oppgaver knyttet til disse feltene overføres til større og mer robuste fylkeskommuner. Det gjelder ikke minst knyttet til arealplanlegging, der større innslag av samordnet regional planlegging strengt tatt er etterlenget. Vi stiller oss således positive til forslaget om at det i plan- og bygningsloven åpnes for at fylkeskommunen kan tre inn i myndigheten til kommunestyret og utarbeide plan med juridisk bindende virkning.

Akvakultur

En slik endring kan også være et viktig grep når det kommer til økt forutsigbarhet om arealplanlegging i sjø for havbruksnæringen, der mange aktører på ulike forvaltningsnivåer er involvert i dag. Fylkeskommunene er tillagt tildelingsmyndigheten etter akvakulturloven, men samtidig er det behov for flere tillatelser fra en rekke sektormyndigheter og fylkesmannen. I tillegg har kommunene gjennom arealplanleggingen en avgjørende rolle hva gjelder nye lokaliteter for akvakultur. En større grad av koordinering mellom ulike myndigheter, og om vedtakskompetansen knyttet til akvakulturnæringen i større grad bør samles, bør vurderes i det videre arbeidet.

Vannforvaltning

Når det gjelder ekspertutvalgets vurderinger knyttet til vannforvaltningen viser vi til Klima- og miljødepartementets høringsrunde om ny vannforskrift senhøstes 2017. Her er det en tydelig ambisjon om forenkling og effektivisering av planprosessene i neste planrunde i gjennomføringen av EUs vanndirektiv, en ambisjon NHO, Energi Norge og Norsk Industri har uttrykt støtte til ifm. høringen. Vi vil påpeke at vannplaner er mer enn regionale planer og medfører internasjonale forpliktelser gjennom resultatrapportering og rapportering av vedtatte planer til ESA. Vi stiller oss

således kritisk til ekspertutvalgets vurderinger på dette området, som vi vanskelig ser vil kunne gi den nødvendige forenklingen og effektiviseringen av planarbeidet på dette området.

Kraftutbygging

Vi stiller oss også kritisk til ekspertutvalgets forslag om å overføre konsesjonsbehandling av småkraft (<10MW) og stor vindkraft fra NVE til fylkeskommunene. Dette er omfattende prosesser som krever spesialisert kompetanse og et overordnet perspektiv på kraftsystemet og andre viktige nasjonale hensyn som går utover de avveier som man har forutsetninger for på regionalt nivå. Samtidig ivaretar NVE etter vår vurdering lokale og regionale hensyn på en god måte i dag. Forslaget vil kunne gi økt ressursbruk og byråkrati, mer uforutsigbare og mindre kunnskapsbaserte avgjørelser i konsesjonsprosessene.

Tilsyns- og kontrolloppgaver

Næringslivet er gjenstand for betydelig offentlig tilsynsvirksomhet. Vi er opptatt av at det offentlige tilsyns- og kontrollfunksjoner og andre forvaltningsoppgaver som har begrenset rom for utøvelse av skjønn skal utøves så likt og forutsigbart som mulig. Undersøkelser NHO har gjennomført blant våre medlemmer identifiserer til dels betydelig forbedringspotensial for den statlige tilsynsvirksomheten, ikke minst knyttet til dialog og veiledning om hvordan regelverk er å forstå. Det finnes i dag en rekke nasjonale sektorspesifikke tilsyn og forvaltningsaktører med regional tilstedeværelse, men der de sektorspesifikke myndighetenes regioninndeling er ulik. For næringslivet er god koordinering mellom ulike offentlige myndigheters virksomhet overfor næringslivet viktig. Vi skulle gjerne ha sett at man i gjennomføringen av regionreformen og i en vurdering av oppgavefordelingen mellom ulike forvaltningsaktører i Norge også inkluderte en vurdering av om statlige aktører med regional tilstedeværelse i større grad bør organiseres regionmessig likt.

Vi registrerer at utvalgets mandat ikke har åpnet for å vurdere om fylkeskommunene også bør overta noen kommunale oppgaver. Etter vår mening burde en vurdering av nye oppgaver til større fylkeskommuner også gi en anledning til å se på oppgavefordelingen mellom alle de tre forvaltningsnivåene vi har i Norge. For næringslivets del ville f.eks. en overføring av enkelte kommunale tilsynsoppgaver til et høyere forvaltningsnivå kunne gi bedre samordnet tilsynsvirksomhet.

Med vennlig hilsen
Næringslivets Hovedorganisasjon
Område Politikk & Kommunikasjon

Ole Erik Almlid
Viseadministrerende direktør